

Veiligheid van Speelterreinen

Frequently Asked Questions

Februari 2016

Inhoudsopgave

1. Europese Normen (EN) - Koninklijk Besluit (KB)

- 1.1. Wat zijn de Europese Normen?
- 1.2. Wie maakt de Europese Normen?
- 1.3. EN 1176 en EN 1177: hoe zit het met al die cijfers?
- 1.4. Waar vind ik de normen?
- 1.5. Is er een verschil tussen DIN, AFNOR en EN?
- 1.6. Hoe zit het met zaken die niet in de normen beschreven staan?
- 1.7. Wat gebeurt er met oudere speeltoestellen met een andere norm dan de Europese Normen?
- 1.8. Wat is het verschil tussen wetgeving en normen?
- 1.9. Zijn de Europese normen (EN) 1176 en 1177 voor speeltoestellen wettelijk verplicht?
- 1.10. Zijn de KB's de toepassing van deze Europese Normen?
- 1.11. Wat is de bedoeling van de bijlage bij het KB uitbating?
- 1.12. Is de wetgeving van veilige speelterreinen een gewestelijke of een federale materie?
- 1.13. Moet een openbaar bestuur de normen opleggen bij openbare aanbestedingen?

2. Risicoanalyse

- 2.1. Wanneer moet de uitbater een risicoanalyse opstellen?
- 2.2. Wanneer moet de uitbater een risicoanalyse uitvoeren?
- 2.3. Op welke manier kan de uitbater een risicoanalyse uitvoeren?
- 2.4. Kan een risicoanalyse door derden worden uitgevoerd?
- 2.5. Kan de uitbater vrijgesteld worden van een risicoanalyse van het speelterrein?
- 2.6. Wat is het verschil tussen gevaar en risico?
- 2.7. Moeten bestaande speeltoestellen gekeurd worden?
- 2.8. Hoe lang blijven de speeltoestellen en het speelterrein veilig na het uitvoeren van de risicoanalyse?
- 2.9. Kan de uitbater preventiemaatregelen nemen die afwijken van de norm?
- 2.10. Wat staat er in het onderhoudsschema?
- 2.11. Wat is het verschil tussen regelmatig nazicht, onderhoud en periodieke controle?
- 2.12. Wat is de minimale frequentie van regelmatig nazicht voor een speelgelegenheid op een kampeerterrein?
- 2.13. Moeten reparaties aan speeltoestellen uitgevoerd worden met originele onderdelen van de leverancier?
- 2.14. Mag de uitbater zelf bepaalde onderdelen vervangen?

3. Speeltoestellen - sporttoestellen

- 3.1. Wat zijn speeltoestellen volgens het KB speeltoestel?
  - 3.2. Wanneer spreekt men van een sporttoestel en wanneer van een speeltoestel?
  - 3.3. Is bij elk speeltoestel een verklaring van conformiteit met de Europese Normen verplicht?
  - 3.4. Moeten alle speeltoestellen verankerd worden in de bodem?
  - 3.5. Vallen banken, EHBO-kastjes, vuilnisbakken, e.d. op een speelterrein ook onder KB uitbating?
-

- 3.6. Wat moet er gebeuren met de veiligheid van verlichtingspalen, elektriciteitscabines, enz.?
- 3.7. Is een "Vliegende Hollander" veilig?
- 3.8. Zijn skatepistes sport- of speeltoestellen?
- 3.9. Is een fitnessparcours in de buurt van een speelterrein mogelijk?
- 3.10. Is een ponyparcours een deel van een speelterrein?
- 3.11. Wat gebeurt er met elektrische schud- of wiebeltoestellen?
- 3.12. Is een chemische warme borging van harpsluitingen en kabelklemmen even veilig als een klassieke borging?
- 3.13. Brengt elke vorm van corrosie de veiligheid van het corroderende toestel in gevaar?
- 3.14. Is een kraan die 180° kan draaien en die een kom zand verplaatst die kan zwieren veilig?
- 3.15. Zijn, bij een hangbrug, openingen van meer dan 30 mm tussen de liggers toegelaten als de liggers dwars op de looprichting geplaatst zijn?
- 3.16. Kunnen overgedimensioneerde houten elementen die gedeeltelijk biologisch aangetast zijn het vereiste veiligheidsniveau bereiken?
- 3.17. Hoe groot moet de obstakelvrije ruimte zijn bij een aangebouwde schommel?
- 3.18. Vanaf wanneer kan men veronderstellen dat balustrades onoverklimbaar zijn en moet er geen rekening meer gehouden worden met het risico dat er iemand zal af vallen?

4. Tijdelijke speeltoestellen

- 4.1. Wat is een tijdelijk toestel?
- 4.2. Wanneer is een tijdelijk toestel een speeltoestel?
- 4.3. Wat is "tijdelijk"?
- 4.4. Kunnen er nog toestellen worden tentoongesteld op beurzen?
- 4.5. Mag de scouting haar "tijdelijke" speeltoestellen blijven bouwen?
- 4.6. Wat met een tijdelijk opgebouwd speelterrein bv. tijdens een schoolfeest?

5. Speelterrein

- 5.1. Wanneer spreekt men van een speelterrein?
- 5.2. Wie worden beschouwd als "speelterreinitbaters"?
- 5.3. Wat zijn speelterreinen volgens het KB uitbating?
- 5.4. Is een kleuterklas ook een speelterrein?
- 5.5. Is een terrein zonder speeltoestellen ook een speelterrein?
- 5.6. Hoe zit het als kinderen bij vriendjes thuis gaan spelen? Spreekt men dan van een speelterrein?
- 5.7. Moeten de initiatieven voor buitenschoolse opvang waaronder ook onthaalmoeders voldoen aan dit Koninklijk Besluit (KB uitbating)?
- 5.8. Is een speelstraat ook een speelterrein?
- 5.9. Wat kan (moet) de gemeente doen aan speeltoestellen die geplaatst zijn door bewoners zelf?
- 5.10. Kan een zwembad ook een speelterrein zijn?
- 5.11. Waar moet de uitbater een ongeval melden dat in een zwembad gebeurt?
- 5.12. Waar ligt de grens van het speelterrein?
- 5.13. Hoe wordt de grens bepaald van een speelterrein op een niet-afgebakend terrein?
- 5.14. Voor speelterreinen en alles wat er behalve speeltoestellen nog opstaat zijn er geen normen. Hoe kan de uitbater dan inschatten of iets veilig is of niet?
- 5.15. Is een hoogteparcours een speelterrein?

5.16. Zijn honden toegelaten op een speelterrein?

6. De uitbater

6.1. Wie is de uitbater?

6.2. Moet de uitbater ook de kosten op zich nemen voor het laten veilig maken van het speelterrein?

7. Verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid

7.1. Wat is het verschil tussen verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid?

7.2. Wie is verantwoordelijk voor speeltoestellen?

7.3. Is de uitbater vrijgesteld van zijn verantwoordelijkheid als hij inspecties uitbesteedt?

7.4. Hoe kan de uitbater bewijzen dat hij al het mogelijke gedaan heeft voor een veilig speelterrein?

7.5. In welke mate zijn de uitbater en fabrikant aansprakelijk voor ongevallen die zich voordoen met een speeltoestel?

7.6. Verplicht het Koninklijk Besluit (KB uitbating) een verzekering?

7.7. De schoolspeelplaats met speeltoestellen wordt verhuurd aan jeugdwerking of een socio-culturele vereniging. Wie is dan de uitbater?

7.8. Waar ligt de verantwoordelijkheid bij een uitleendienst van speeltoestellen?

7.9. Wat is voorzienbaar gebruik?

8. Bordjes

8.1. Wat zijn de verschillende bordjes op een speelterrein?

8.2. Wat is een alfanumerieke identificatie?

8.3. Welke bordjes zijn verplicht?

8.4. Mag of moet de uitbater zijn telefoonnummer op het bordje zetten?

8.5. Kan de uitbater op zijn speelterrein bordjes aan kleding verbieden?

8.6. Waar staat het bordje van de uitbater in een school of bij onthaalmoeders?

8.7. In welke taal moet een tekst geschreven zijn?

8.8. Mogen er nog bordjes staan zoals "het bestuur is niet verantwoordelijk voor gebeurlijke ongevallen"?

8.9. Ontslaan waarschuwborden de uitbater van zijn verantwoordelijkheid en/of aansprakelijkheid?

9. Logboek

9.1. Moet de uitbater een administratie bijhouden?

9.2. Is een logboek verplicht?

10. Meldingsplicht

10.1. Op welke manier moet de uitbater de meldingsplicht vervullen?

10.2. Wie kan melden?

10.3. Wie moet melden?

10.4. Wat moet de uitbater melden, wat niet?

10.5. Wat is het nut/doel van de meldingsplicht?

11. Keuring van de toestellen

11.1. Is een verklaring van overeenstemming met de norm noodzakelijk?

11.2. Wat doe je met toestellen die goedgekeurd zijn volgens een oude norm?

11.3. Wat staat er in de handleiding van een speeltoestel?

11.4. Mogen speeltoestellen een CE-markering dragen?

11.5. Kunnen onthaalmoeders of kinderdagverblijven speeltoestellen met een CE-markering plaatsen?

11.6. Is een "indienststellingskeuring" verplicht?

12. Overheid – keuringsinstellingen

12.1. Worden er preventieve toezichtacties uitgevoerd door de overheid?

12.2. Hoe groot is de kans op een bezoek van een inspecteur?

12.3. Kunnen er straffen worden gegeven?

12.4. Wordt er na elke melding een bezoek gebracht door een inspecteur?

12.5. Kan een bezoek aangevraagd worden door een ouder?

12.6. Zijn er "erkende" instellingen voor het keuren van speelterreinen?

12.7. Wat is een geaccrediteerde instelling?

12.8. Mogen buitenlandse keuringsinstellingen in België speelterreinen controleren?

13. Ondergrond

13.1. Wat is de bedoeling van een valdempende ondergrond?

13.2. Wat is het uitgangspunt voor een valdempende ondergrond?

13.3. Wat is de HIC-waarde?

13.4. Moet er onder alle schommels zand liggen?

13.5. Wat zijn de voor- en nadelen van rubbertegels?

13.6. Mag een rubberen ringmat onder een schommel worden gelegd om het uitslijten van de ondergrond tegen te gaan?

13.7. Welke valdempende eigenschappen heeft een van nature aanwezig zijnde zandbodem?

13.8. Creëert de aanwezigheid van schimmels en zwammen tussen valdempende houtsnippers steeds een onveilige situatie?

Wet = Wetboek economisch recht, boek IX betreffende de veiligheid van producten en diensten (WER)

KB speeltoestel = koninklijk besluit van 28 maart 2001 betreffende de veiligheid van speeltoestellen

KB uitbating = koninklijk besluit van 28 maart 2001 betreffende de uitbating van speelterreinen

1. Europese Normen (EN) - Koninklijk Besluit (KB)

1.1. Wat zijn de Europese Normen?

De Europese normen zijn technische richtlijnen die een bepaald veiligheidsniveau beschrijven. Ze houden rekening met onder andere de verbindingen, openingen en materialen van speeltoestellen evenals de ondergrond en de ruimte rond de toestellen.

1.2. Wie maakt de Europese Normen?

De Europese Normen worden samengesteld door de Europese normencommissie (CEN). CEN maakt de technische richtlijnen voor onder andere speeltoestellen en is te bereiken via het Bureau voor Normalisatie. U kunt er ook terecht voor vragen en informatie.

1.3. EN 1176 en EN 1177: hoe zit het met al die cijfers?

De afkorting EN staat voor Europese norm en het cijfer erachter is het volgnummer.

EN 1176 heeft betrekking op de normen voor speeltoestellen en is in meerdere stukken onderverdeeld. Deel 1 bevat algemene eisen voor alle speeltoestellen. In de andere delen worden aanvullende eisen voor specifieke toestellen behandeld.

EN 1177 beschrijft de testmethode voor de bepaling van de kritische valhoogte van schokabsorberende bodemoppervlakken van speelterreinen.

Deze normen bevatten in verband met de veiligheid veel gedetailleerder omschrijvingen dan de KB's. Daarom hanteren producenten en keuringsinstanties graag deze normen.

Ook voor uitbaters is een deel van de normen interessant: de Europese norm EN 1176 deel 7 gaat over de plaatsing, de controle, het onderhoud en het gebruik van een speeltoestel. De andere delen zijn voor uitbaters veel minder interessant, tenminste als ze niet zelf een toestel bouwen.

1.4. Waar vind ik de normen?

Normen worden in België enkel verkocht door het Bureau voor Normalisatie (NBN). De normen kunnen ter plaatse gratis geraadpleegd worden.

1.5. Is er een verschil tussen DIN, AFNOR en EN?

Er is geen inhoudelijk technisch verschil meer tussen deze normen:

Duitsland: DIN EN 1176 en DIN EN 1177;

Frankrijk: AFNOR EN 1176 en AFNOR EN 1177;

Europa: EN 1176 en EN 1177.

1.6. Hoe zit het met zaken die niet in de normen beschreven staan?

Normen zijn pas hanteerbaar als ze bestaan. Als de normen bijvoorbeeld een bepaald gevaarsaspect niet behandelen, dan moet voor dit gevaar een risicoanalyse opgemaakt worden.

1.7. Wat gebeurt er met oudere speeltoestellen met een andere norm dan de Europese Normen?

Deze toestellen moeten nagekeken worden. Voor alle afwijkende punten met de huidige normen moet er een risicoanalyse uitgevoerd worden.

1.8. Wat is het verschil tussen wetgeving en normen?

Een eerste verschil is dat de wetgeving door de overheid vastgesteld is en normen gezamenlijk door belanghebbenden zijn geschreven.

Verder is iedereen verplicht aan de wettelijke verplichtingen te voldoen. De normen daarentegen zijn instrumenten bedoeld om de uitbater of de fabrikant te helpen bij het veilig maken. Ze mogen dan ook gebruikt worden om aan te tonen dat iets veilig is.

1.9. Zijn de Europese normen (EN) 1176 en 1177 voor speeltoestellen wettelijk verplicht?

Deze Europese normen zijn NIET wettelijk verplicht en dus mag ervan afgeweken worden. Het Koninklijk Besluit (KB speeltoestel) legt een bepaald veiligheidsniveau op maar het KB speeltoestel verplicht de overeenkomst met een norm NIET. Als de EN gevolgd wordt, dan voldoet dat toestel aan het veiligheidsniveau, voor de desbetreffende gevaarsaspecten.

1.10. Zijn de KB's de toepassing van deze Europese Normen?

Nee, de KB's leggen wel een bepaald veiligheidsniveau op maar zijn geen toepassing van de EN. Als de uitbater de normen volgt, dan voldoet dat toestel aan het veiligheidsniveau voor de desbetreffende gevaarsaspecten. Als hij de normen niet volgt, dan moet hij aan de hand van een risicoanalyse kunnen aantonen dat hij minstens hetzelfde veiligheidsniveau

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

bereikt. De uitbater is niet verplicht om de Europese Normen te volgen maar wel om het KB UITBATING toe te passen.

1.11. Wat is de bedoeling van de bijlage bij het KB uitbating?

De bijlage bij het KB uitbating is geen verduidelijking van de Europese Normen. De bijlage is een hulp voor de uitbater bij het uitvoeren van de risicoanalyse. Het geeft ook aan waar mogelijke gevaren kunnen zitten. Aan de hand van de gevaren kan de uitbater beslissen of het speelterrein en de speeltoestellen veilig zijn.

1.12. Is de wetgeving van veilige speelterreinen een gewestelijke of een federale materie?

De KB's zijn uitvoeringsbesluiten van het Wetboek economisch recht, boek IX betreffende de veiligheid van producten en diensten, die een federale wet is. De besluiten zijn dus van toepassing op het ganse grondgebied van België.

1.13. Moet een openbaar bestuur de normen opleggen bij openbare aanbestedingen?

Neen, want wettelijk is het niet verplicht om de normen te volgen. Er worden minimale voorwaarden opgelegd. Een openbaar bestuur kan wel als klant voor de aankoop van speeltoestellen meer eisen stellen dan wat wettelijk verplicht is.

2. Risicoanalyse

2.1. Wanneer moet de uitbater een risicoanalyse opstellen?

Alle toestellen die gekeurd zijn volgens de Europese Normen (EN) moeten geen risicoanalyse ondergaan voor de desbetreffende gevaarsaspecten. Alle andere speeltoestellen moeten wel een risicoanalyse ondergaan.

Er zijn geen Europese Normen voor speelterreinen. Dat wil dus zeggen dat de uitbater altijd een risicoanalyse van het speelterrein moet maken. Dus ook een speelterrein met speeltoestellen die allemaal voldoen aan de EN, moet een risicoanalyse ondergaan.

2.2. Wanneer moet de uitbater een risicoanalyse uitvoeren?

De uitbater hoeft slechts één risicoanalyse uit te voeren. Het moet dus niet jaarlijks worden herhaald. Tijdens de periodieke controle wordt wel verondersteld een update van deze risicoanalyse te doen.

Indien echter nieuwe toestellen worden geplaatst, een nieuwe lay-out ontstaat, ingrijpende wijzigingen gebeuren (terrein, toestel, type uitbating), dan moet de uitbater een aangepaste risicoanalyse uitvoeren.

2.3. Op welke manier kan de uitbater een risicoanalyse uitvoeren?

Er bestaat veel literatuur over risicoanalyse. Zo zijn er twee Europese normen waarin technisch uitleg staat over risicoanalyse:

- EN ISO 12100: Veiligheid van machines - Basisbegrippen voor ontwerp - Risicobeoordeling en risicovermindering;
- NBN EN 31010: Risicomanagement - Technieken voor risicobeoordeling.

Daarnaast heeft de Europese Commissie een Besluit 2010/15/EU gepubliceerd over de richtsnoeren voor het beheer van het communautaire systeem voor snelle uitwisseling van informatie (RAPEX) waarin een methode voor risicobeoordeling wordt beschreven.

Een eenvoudige uitleg over het uitvoeren van een risicoanalyse volgens de methode Fine & Kinneystaat ook beschreven in het handboek rond veiligheid van speelterreinen van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie.

2.4. Kan een risicoanalyse door derden worden uitgevoerd?

Ja, zelfs al wordt een risicoanalyse uitgevoerd door derden, de uitbater blijft in de eerste plaats verantwoordelijk voor de uitgevoerde analyse.

2.5. Kan de uitbater vrijgesteld worden van een risicoanalyse van het speelterrein?

Neen, omdat er geen Europese Normen voor speelterreinen zijn. Dat wil dus zeggen dat de uitbater altijd een risicoanalyse van het speelterrein moet maken.

2.6. Wat is het verschil tussen gevaar en risico?

Een gevaar is een mogelijke bron van fysiek letsel of aantasting van de gezondheid. Een gevaar ligt aan de oorspong van een risico.

Een risico is de kans dat er schade optreedt rekening houdend met de omvang van de schade.

Een voorbeeld: eenzelfde speeltoestel wordt op twee verschillende plaatsen geïnstalleerd, op een school en op een speelterreintje van een woonwijk. Het toestel op school zal maar enkele uren per dag gebruikt wordt door veel kinderen tegelijkertijd. Het toestel in de woonwijk zal meerdere uren per dag gebruikt worden door enkele kinderen. Bij het toestel op school is het risico groter omdat de kans op schade groter is.

2.7. Moeten bestaande speeltoestellen gekeurd worden?

De uitbater moet (laten) controleren of een speeltoestel veilig is. Dit hoeft geen keuring door derden te zijn, de uitbater kan dit zelf doen. Hij kan deze controle ook toevertrouwen aan gespecialiseerde firma's die bestaande speeltoestellen "keuren" en advies geven over de veiligheid ervan.

2.8. Hoe lang blijven de speeltoestellen en het speelterrein veilig na het uitvoeren van de risicoanalyse?

Eigenlijk is een risicoanalyse een momentopname. Het toestel en het speelterrein blijven in principe veilig zolang er niets verandert aan het concept en zolang het toestel en het terrein onderhouden worden. Omdat de situatie kan veranderen worden in de Europese norm EN 1176 deel 7 en in het KB uitbating regelmatig nazicht, onderhoud en periodieke controles voorgeschreven.

2.9. Kan de uitbater preventiemaatregelen nemen die afwijken van de norm?

De Europese normen zijn NIET wettelijk verplicht en dus mag ervan afgeweken worden. De KB's leggen een bepaald veiligheidsniveau op maar verplichten de overeenkomst met een norm NIET.

2.10. Wat staat er in het onderhoudsschema?

In het schema staat duidelijk op welk moment de uitbater het regelmatig nazicht, het onderhoud en de periodieke controles plant en uitvoert.

2.11. Wat is het verschil tussen regelmatig nazicht, onderhoud en periodieke controle?

De frequentie van het regelmatig nazicht, het onderhoud en de periodieke controles zijn afhankelijk van de risicoanalyse en de situatie van het speelterrein. De uitbater kan het best rekening houden met de Europese Normen en de informatie van de fabrikant. De hierna vermelde periodes zijn relatief en eerder indicatief.

Regelmatig nazicht gebeurt best dagelijks of wekelijks met de bedoeling het speelterrein en de toestellen na te kijken op de gevolgen van intensief gebruik, vandalisme of weersomstandigheden. De uitbater dient vooral te letten op netheid, bodemafwerking, ontbrekende delen, scherpe hoeken,...

Het onderhoud gebeurt elke maand of elk trimester. Dan wordt de correcte werking, de stabiliteit en de algemene slijtage van het speeltoestel gecontroleerd.

De periodieke controle gebeurt jaarlijks en is bedoeld om het algemeen veiligheidsniveau van het speelterrein, de toestellen, de funderingen en de bodem na te kijken. De uitbater zal ook nagaan of er roestvorming of houtrot is en of er herstellingen nodig zijn,...

2.12. Wat is de minimale frequentie van regelmatig nazicht voor een speelgelegenheid op een kampeerterrein?

Dit is niet zomaar te beantwoorden want dit is onder andere afhankelijk van de geplaatste speeltoestellen, de gebruiksintensiteit van de toestellen en de omgeving.

Het is aangeraden om te starten met een hoge frequentie (bv. dagelijks) en die langzaam af te bouwen tot de frequentie die voor dat terrein geschikt blijkt te zijn.

2.13. Moeten reparaties aan speeltoestellen uitgevoerd worden met originele onderdelen van de leverancier?

De KB's leggen hierover geen verplichtingen op aan de uitbater. Het is wel mogelijk dat garantiebepalingen vervallen op het moment dat de uitbater andere materialen gebruikt.

Let op: reparaties of wijzigingen van speeltoestellen kunnen nieuwe risico's veroorzaken. De risicoanalyse moet daarom in dat geval opnieuw uitgevoerd worden.

2.14. Mag de uitbater zelf bepaalde onderdelen vervangen?

De KB's leggen hierover geen verplichtingen op aan de uitbater. Het is mogelijk dat garantie-bepalingen vervallen op het moment dat de uitbater kiest in eigen beheer reparaties uit te voeren.

3. Speeltoestellen - sporttoestellen

3.1. Wat zijn speeltoestellen volgens het KB speeltoestel?

Volgens het KB speeltoestel behoren tot de speeltoestellen: een schommel, een glijbaan, een zandbak, een wipplank, maar ook een ballenbad, gocarts, minipedalo's, een springkasteeel, "skateboard" toestellen, glijbanen in zwembaden ...

3.2. Wanneer spreekt men van een sporttoestel en wanneer van een speeltoestel?

Om te bepalen of iets een speeltoestel is, dient men naar de definitie te kijken. Maar als de toestellen zich op een speelterrein bevinden, is het zelfs niet relevant om te weten of het gaat om speeltoestellen. Het volledige speelterrein met alle toestellen erop moet veilig zijn ongeacht de definitie.

Definitie speeltoestel:

- product bestemd voor vermaak of ontspanning;
- ontworpen of bestemd om te worden gebruikt door personen die de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt;
- waarbij uitsluitend gebruik wordt gemaakt van zwaartekracht of van fysische kracht van de mens;
- collectief gebruik;
- tijdelijk of blijvend.

Toestellen bedoeld voor volwassenen vallen niet onder de KB's. Alle toestellen die niet de bedoeling hebben dat kinderen er op spelen zijn geen speeltoestellen (verlichtingspalen, bankjes, ...).

Definitie sporttoestel:

Een sporttoestel is een toestel waarvoor speciale "sport"- normen zijn vastgelegd. De normen voor sporttoestellen zijn te verkrijgen bij het Bureau voor Normalisatie.

OPGELET:

Als sporttoestellen of andere toestellen op een speelterrein worden geplaatst, kunnen deze als speeltoestellen beschouwd worden. In dat geval zijn ze onderhevig aan de bepaling van het Koninklijk Besluit betreffende veilige speelterreinen en speeltoestellen.

Samengevat: een sporttoestel is een sporttoestel indien het voldoet aan de eigen norm voor sporttoestellen, maar een sporttoestel wordt een speeltoestel en valt dus onder het KB uitbating indien het:

- midden op een speelterrein is geplaatst;
- geen duidelijke afscheiding heeft met de andere speeltoestellen;
- gebruikt wordt door de kinderen als speeltoestel om op te spelen;
- niet echt bedoeld is om er “echte” sportactiviteiten mee te ontwikkelen.

Een sporttoestel kan dus wel op een speelterrein staan en ook als sporttoestel worden beschouwd indien:

- er wel een duidelijke afscheiding is met de andere speeltoestellen (door omheining of in de ruimte);
- het gebruikt wordt om effectief te sporten.

Een belangrijk hulpmiddel om deze toch wel wazige zone te onderscheiden is OBSERVATIE van de kinderen. Op welke manier maken zij gebruik van het speelterrein en gebruiken zij de voor sport bedoelde toestellen eigenlijk als speeltoestel?

Indien kinderen het sporttoestel inderdaad gebruiken als speeltoestel, dan moet de uitbater:

- ofwel het sporttoestel als een speeltoestel bekijken en dan moet het voldoen aan het KB uitbating;
- ofwel door inplanting en afscheidingen duidelijk maken dat het een sporttoestel is en ervoor zorgen dat kinderen het ook op die manier gaan bekijken. Dan valt het sporttoestel niet onder het KB uitbating, wel onder het Wetboek. Deze toestellen moeten hoe dan ook veilig zijn.

3.3. Is bij elk speeltoestel een verklaring van conformiteit met de Europese Normen verplicht?

Neen, dat hoeft niet. De uitbater kan wel best een toestel kopen met zo'n verklaring, omdat hij dan geen risicoanalyse meer moet uitvoeren voor dat toestel.

3.4. Moeten alle speeltoestellen verankerd worden in de bodem?

De eventuele verankering van een speeltuig vloeit voort uit veiligheids- of andere overwegingen. De definitie van speeltuigen stelt zelfs niet dat een speeltoestel op één plaats moet blijven staan. Verplaatsbare speeltoestellen zijn dus ook mogelijk.

3.5. Vallen banken, EHBO-kastjes, vuilnisbakken, e.d. op een speelterrein ook onder KB uitbating?

Alle toestellen en infrastructuur op een speelterrein dienen veilig te zijn in functie van het voorzienbaar gebruik. Het fundamentele verschil tussen speeltoestellen en andere toestellen is dat speeltoestellen moeten voorzien zijn van een unieke alfanumerieke identificatie.

Hier geldt de regel van het gezond verstand.

3.6. Wat moet er gebeuren met de veiligheid van verlichtingspalen, elektriciteitscabines, enz.?

Gezond verstand zegt dat deze toestellen niet bedoeld zijn als speeltoestellen. Ze moeten dus ook niet voldoen aan de specifieke technische veiligheidsnormen van speeltoestellen. Bij voorzienbaar gebruik van deze objecten mogen geen onaanvaardbare risico's ontstaan. Sommige toestellen en installaties die op een speelterrein aanwezig zijn moeten eventueel voldoen aan verdere specifieke wetgeving zoals het Algemeen Reglement voor Elektrische Installaties (AREI).

3.7. Is een “Vliegende Hollander” veilig?

Een “Vliegende Hollander” (familieschommel) is een schommel dat door meerdere gebruikers tegelijkertijd gebruikt kan worden. Vliegende Hollanders zonder starre ophangelementen kunnen veilig gemaakt worden.

Het op de markt brengen van schommels die bedoeld zijn om door meerdere gebruikers tegelijkertijd te worden gebruikt, en die voorzien zijn van starre ophangelementen, en die beoogd worden door het KB van 28 maart 2001 betreffende de veiligheid van speeltoestellen, werd verboden door het KB van 27 maart 2015 houdende verbod van groepsschommels met starre ophangelementen bestemd voor speelterreinen.

Wat is er onveilig aan een “Vliegende Hollander” met starre ophangelementen?

- de vaste staven (ophanging): zijn niet toegelaten door de norm EN 1176;
  - de zeer grote massa in beweging die heel traag tot stilstand komt;
  - hoge kinetische energie verhoogt de impact van de schommel;
-

- ernstige risico's: botsing van de bewegende schommelonderdelen tegen het lichaam van voorbijlopende kinderen of van de schommel gevallen kinderen. Dit scenario kan leiden tot onder andere ernstige (hoofd)letsels.

3.8. Zijn skatepistes sport- of speeltoestellen?

Skate-installaties die op een speelterrein staan of die duidelijk bedoeld zijn voor spel en niet voor (georganiseerde) sport zijn te beschouwen als speeltoestellen volgens de wetgeving. De veiligheid ervan moet dus gegarandeerd worden.

Let op, veilig gebruik van skatepistes impliceert persoonlijke beschermmiddelen (PBM's) die eventueel beschikbaar dienen te zijn.

PBM's moeten ter plaatse beschikbaar zijn indien het gaat over een professioneel uitgebaat terrein of een commercieel uitgebaat terrein.

PBM's hoeven niet beschikbaar te zijn indien het gaat over speelterreintjes, wijkspiepleintjes, e.d. Er moet dan wel ergens vermeld worden, dat PBM's verplicht zijn voor de veiligheid. Dit kan op een uithangbord, door middel van een infocampagne in de buurt,...

3.9. Is een fitnessparcours in de buurt van een speelterrein mogelijk?

De toestellen van een fitnessparcours zijn in principe geen speeltoestellen. Indien ze zich echter op een speelterrein bevinden moeten ze wel degelijk veilig zijn.

Indien er verwarring mogelijk is tussen toestellen van het parcours en speeltoestellen dan kunnen de fitnessstoestellen worden beschouwd als speeltoestellen en moeten ze dus voldoen aan de veiligheidsnormen voor speeltoestellen.

3.10. Is een ponyparcours een deel van een speelterrein?

Neen, een vast parcours met pony's is geen speelterrein en ook geen speeltoestel. Er wordt een andere kracht gebruikt dan de zwaartekracht of de menselijke kracht, namelijk dierlijke kracht.

3.11. Wat gebeurt er met elektrische schud- of wiebeltoestellen?

De elektrische schud- en wiebeltoestellen voor kleine kinderen, die meestal geactiveerd worden door middel van een muntstuk zijn géén speeltoestellen aangezien ze elektrisch aangedreven worden.

3.12. Is een chemische warme borging van harpsluitingen en kabelklemmen even veilig als een klassieke borging?

Met “klassieke borging” bedoelen wij een onderdeel, vaak uit kunststof, dat ervoor zorgt dat een sluiting of klem slechts geopend kan worden door personen die beschikken over werktuigen die spelende kinderen normaal gezien niet bij zich hebben. Met “chemische warme borging” bedoelen wij het gebruik van een lijm, mastiek of van een soortgelijk product dat ervoor zorgt dat de sluiting of klem slechts losgemaakt kan worden met een toestel dat warmte produceert. Aangezien kinderen normaal gezien een dergelijk toestel niet bij zich hebben, is een chemische warme borging principieel equivalent met een klassieke borging.

Indien de uitvoerder van de visuele routinecontrole (regelmatig nazicht), de werkingscontrole (onderhoud) of de jaarlijkse periodieke controles vaststelt dat de chemische borging niet (meer) voldoet, bijvoorbeeld doordat de keurder de sluiting zonder het gebruik van hulpmiddelen kan losmaken, dan moet hij dit uiteraard melden aan de uitbater. Hetzelfde geldt echter voor klassieke borgingen.

3.13. Brengt elke vorm van corrosie de veiligheid van het corroderende toestel in gevaar?

Neen. De mate waarin de aanwezige corrosie een risico inhoudt, moet geëvalueerd worden tijdens de inspectie. Het resultaat hiervan moet steeds gesignaleerd worden aan de uitbater omdat voortschrijdende roestvorming uiteindelijk kan leiden tot risico's. De termijn waarbinnen hij maatregelen moet treffen is afhankelijk van de concrete situatie.

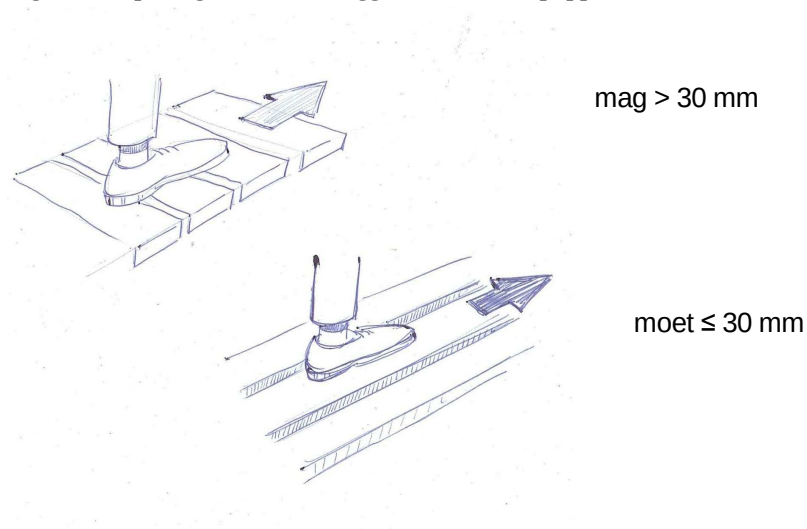
3.14. Is een kraan die 180° kan draaien en die een kom zand verplaatst die kan zwieren veilig?

Er zijn geen redenen om aan te nemen dat alle kranen die 180° kunnen draaien de veiligheid van de gebruikers in het gedrang brengen.

3.15. Zijn, bij een hangbrug, openingen van meer dan 30 mm tussen de liggers toegelaten als de liggers dwars op de looprichting geplaatst zijn?

Ja. De norm zegt duidelijk “Spleten in de hoofdrichting van de voortbeweging mogen niet groter zijn dan 30 mm, gemeten in de richting van de voortbeweging”. Dus openingen in de hoofdrichting van de verplaatsing mogen niet groter zijn dan 30 mm wanneer deze gemeten worden in de looprichting.

Figuur 1: Openingen tussen de liggers van een loopoppervlak

3.16. Kunnen overgedimensioneerde houten elementen die gedeeltelijk biologisch aangetast zijn het vereiste veiligheidsniveau bereiken?

Ja. Als houten elementen overgedimensioneerd zijn kunnen ze het vereiste veiligheidsniveau bereiken, zelfs als ze gedeeltelijk biologisch aangetast zijn.

3.17. Hoe groot moet de obstakelvrije ruimte zijn bij een aangebouwde schommel?

Als een schommel aangebouwd wordt aan een structuur (bijvoorbeeld een speeltoren of een muur) moet een obstakelvrije ruimte van minimaal 150 cm bestaan tussen de structuur en het meest nabije ophangpunt van de schommel. Als de structuur voorzien is van een geheel gesloten wand aan de zijde van de schommel, kan de afstand vermeld in EN 1176-2, § 4.4.1 gehanteerd worden.

3.18. Vanaf wanneer kan men veronderstellen dat balustrades onoverklimbaar zijn en moet er geen rekening meer gehouden worden met het risico dat er iemand zal af vallen?

Een balustrade van minimaal 1,3 m hoog, zonder 'opstappunten' tussen 0 en 1,3 m hoog, wordt beschouwd als onoverklimbaar. Toepassing van een dergelijke balustrade betekent dat er geen valdempende eigenschappen behoeven te zijn voor de eronder gelegen ondergronden.

Op het eerste zicht lijkt dit weinig maar deze hoogte is 10 cm hoger dan wat wordt vereist van balustrades van flatgebouwen van tientallen verdiepingen hoog. Jonge kinderen zullen zulke

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

balustrades van 1,3 m niet kunnen beklimmen. Oudere kinderen die deze hoogte wel kunnen beklimmen, zijn perfect in staat de risico's in te schatten.

Toestellen met een valhoogte boven de 3 m en minder dan 5 m moeten altijd voorzien worden van een dergelijke balustrade of een geheel omsloten (kooi)constructie. Bij een valhoogte boven de 5 m moeten, bij voorkeur, geheel gesloten (kooi)constructies worden toegepast.

|

4. Tijdelijke speeltoestellen

4.1. Wat is een tijdelijk toestel?

Een tijdelijk toestel is een toestel dat gedurende een bepaalde periode wordt geplaatst, opgebouwd en na deze bepaalde periode wordt afgebroken.

4.2. Wanneer is een tijdelijk toestel een speeltoestel?

De tijdelijke toestellen die onder de toepassing van het KB uitbating vallen:

- moeten onder toezicht staan;
- moeten opnieuw worden afgebroken.

Er wordt geen absolute termijn gegeven waarbinnen het toestel terug afgebroken moet worden.

Tijdelijke toestellen die niet onder de toepassing van het Koninklijk Besluit vallen:

- zijn door kinderen als element van hun spel gemaakt;
- zijn voor een bepaalde periode opgebouwd;
- mogen niet door buitenstaanders worden gebruikt.

Dit zijn dan vooral de bouwspeelplaatsen en de jeugdwerkingen. Alhoewel deze toestellen niet als speeltoestellen worden beschouwd, maken ze wel deel uit van het speelterrein en dienen aldus veilig te zijn. Ze vallen ook onder de verantwoordelijkheid van de uitbater.

Dit geldt dus niet voor zelfgemaakte speeltoestellen door volwassenen. Deze speeltoestellen zijn natuurlijk niet verboden, maar het zijn wel degelijk speeltoestellen in de zin van dit besluit.

4.3. Wat is "tijdelijk"?

Er is geen absolute termijn gegeven voor een tijdelijk speeltoestel. Het moet duidelijk zijn wanneer het speeltoestel terug wordt afgebroken. Dat kan een exacte datum zijn, maar ook het einde van een bepaalde periode (bijvoorbeeld na de zomer, na de zomervakantie).

4.4. Kunnen er nog toestellen worden tentoongesteld op beurzen?

Ja, maar bij deze demonstraties moeten alle veiligheidsmaatregelen worden genomen om de veiligheid van de personen te waarborgen. Als de speeltoestellen niet in overeenstemming zijn met de wetgeving, moet dat duidelijk worden vermeld in de taal of talen van het gebied.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

4.5. Mag de scouting haar "tijdelijke" speeltoestellen blijven bouwen?

Ja want in teamverband gebouwde speeltoestellen voor de scouting zijn te vergelijken met de speeltoestellen die op bouwspeelplaatsen worden gebouwd. Als het doel is de speeltoestellen gezamenlijk (onder toezicht) te bouwen, er even mee te spelen (voor een dag of een weekend) en daarna weer af te breken, dan vallen deze speeltoestellen niet onder de werking van dit besluit.

4.6. Wat met een tijdelijk opgebouwd speelterrein bv. tijdens een schoolfeest?

Dit wordt een speelterrein en dus valt het onder de toepassing van het KB uitbating.

De regel van het gezond verstand geldt hier echter des te meer. Alles wat men doet of aanbiedt, ook op een schoolfeest, moet veilig zijn.

5. Speelterrein

5.1. Wanneer spreekt men van een speelterrein?

Elk publiek terrein met minstens één speeltoestel is een speelterrein en valt dus onder het KB uitbating. Een publiek terrein is een terrein dat omwille van zijn functie en uitbating toegankelijk is voor publiek. Privé-clubs met een speelterrein vallen dus ook onder de bepalingen van het KB uitbating.

5.2. Wie worden beschouwd als “speelterreinitbaters”?

De uitbater is diegene die het terrein rechtstreeks aanbiedt aan de gebruikers. Hij is verantwoordelijk voor het veilig maken van het terrein en hij moet er tevens voor zorgen dat zijn speelterrein voldoet aan de wetgeving.

Als speelterreinitbaters worden dus beschouwd de verantwoordelijke, de beheerder, de uitbater, de directeur of de gerant van:

- een taverne, café, restaurant (horeca) met speeltoestellen;
- recreatieverblijven;
- winkelketens (ballenbad);
- indoorspeelterreinen;
- scholen;
- gemeentelijke speelterreinen;
- kinderdagverblijven;
- initiatieven voor buitenschoolse opvang;
- campings;
- jeugdclubs;
- sportclubs;
- speelpleinwerking;
- hotels;
- zwembaden met spelinfrastructuur;
- ...

5.3. Wat zijn speelterreinen volgens het KB uitbating?

Elke speelruimte met tenminste één speeltoestel is een speelterrein. Volgende terreinen worden allemaal als speelterreinen beschouwd: binnenspeelterreinen, speelterreinen zonder afdak, zonder omheining, met omheining, kleuterklas met speeltoestellen, ...

5.4. Is een kleuterklas ook een speelterrein?

Ja, indien in een kleuterklas minstens één speeltoestel aanwezig is, wordt de kleuterklas ook aanzien als een speelterrein. In de kleuterklas wordt ook altijd onder toezicht gespeeld.

5.5. Is een terrein zonder speeltoestellen ook een speelterrein?

Nee, hierover is het KB uitbating zeer duidelijk. Er moet minstens één speeltoestel aanwezig zijn om van een terrein een speelterrein te maken.

5.6. Hoe zit het als kinderen bij vriendjes thuis gaan spelen? Spreekt men dan van een speelterrein?

Nee, want een privé-tuin wordt niet plots een publiek speelterrein omdat er andere kinderen komen spelen. In dit geval gaat het over het individueel gebruik van speeltoestellen en dat valt niet onder het KB uitbating.

5.7. Moeten de initiatieven voor buitenschoolse opvang waaronder ook onthaalmoeders voldoen aan dit Koninklijk Besluit (KB uitbating)?

Een eenvoudig speeltoestel bij een onthaalmoeder zorgt ervoor dat het een speelterrein wordt. Ze vallen dus onder de toepassing van dit KB uitbating. Let op, in het geval van onthaalmoeders kan men ervan uitgaan dat er continu toezicht is. De norm gaat ervan uit dat speeltoestellen veilig genoeg zijn om zonder toezicht te kunnen gebruikt worden. Voor de praktische invulling werd een brochure gemaakt door Kind en Gezin.

5.8. Is een speelstraat ook een speelterrein?

Als een straat wordt afgesloten en er speeltoestellen worden geplaatst, dan is het wel degelijk een tijdelijk speelterrein. Alle bepalingen van het KB uitbating moeten dus nageleefd worden.

5.9. Wat kan (moet) de gemeente doen aan speeltoestellen die geplaatst zijn door bewoners zelf?

De gemeente als eigenaar of uitbater is verantwoordelijk voor zijn terrein. De gemeente moet in eerste instantie met de bewoners contact opnemen om de veilige uitbating van het terrein te bepreken. Hij moet ervoor zorgen dat de toestellen veilig zijn en dat het nodige onderhoud gebeurt.

5.10. Kan een zwembad ook een speelterrein zijn?

Ja, dat kan maar niet met de gewone uitrusting van een zwembad. De aanwezigheid van een springplank en startblokken maakt van een zwembad geen speelterrein.

Daarentegen zijn zwembaden met glijbanen wel speelterreinen want glijbanen zijn speeltoestellen. Ook een plonsbad met enkele speeltoestelletjes valt onder het Koninklijk Besluit (KB uitbating). Zo'n zwembad moet dus voldoen aan de normen voor een zwembad als sportinfrastructuur én aan het KB voor veilige speelterreinen. Dat houdt in dat de uitbater voor de glijbaan ook een risicoanalyse moet uitvoeren en een onderhoudsschema moet opstellen.

5.11. Waar moet de uitbater een ongeval melden dat in een zwembad gebeurt?

Als er een ernstig ongeval of incident gebeurt in een zwembad (als speelterrein), dan moet de uitbater, naast eventuele andere verplichtingen, dit melden aan het Centraal Meldpunt voor Producten van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie.

5.12. Waar ligt de grens van het speelterrein?

De grens bepalen van een speelterrein is niet altijd even gemakkelijk. In sommige gevallen wordt het speelterrein fysiek begrensd door omheiningen, hagen en dergelijke. Veelal is er echter geen duidelijke afbakening.

Hoe het ook zij de valruimte en de toestelruimte maken deel uit van het speelterrein. De ruimte tussen de verschillende toestellen normaal gezien ook. Daarenboven kan het nuttig zijn om te kijken naar het spel van de aanwezige kinderen om te zien welke ruimte zij spontaan benutten bij hun spel.

5.13. Hoe wordt de grens bepaald van een speelterrein op een niet-afgebakend terrein?

Hier gelden de regels van de natuurlijke afbakening of de psychologisch grens. Ook hier geldt de regel van het gezond verstand.

Als uit observatie blijkt dat kinderen dit nabijgelegen of aanpalende terrein ook als speelterrein gebruiken, vanuit het speelterrein, moet de uitbater:

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

- ofwel een duidelijke afscheiding maken;
- ofwel het andere terrein veilig maken, want dan behoort het ook tot het speelterrein.

5.14. Voor speelterreinen en alles wat er behalve speeltoestellen nog opstaat zijn er geen normen. Hoe kan de uitbater dan inschatten of iets veilig is of niet?

Voor speelterreinen op zich bestaan er geen normen, maar er zijn wel normen voor:

- de vrije valruimte;
- de valdemping;
- de inplanting van speeltoestellen ten opzichte van elkaar (minimumafstanden).

Inplantingnormen voor vuilnisbakken en banken ten opzichte van de speeltoestellen zijn er niet. Evenmin als normen voor de juiste inplanting van specifieke speeltoestellen. Gebruik hiervoor de Checklist uit het handboek “Veiligheid van Speelterreinen”.

5.15. Is een hoogteparcours een speelterrein?

Een hoogteparcours dat bedoeld is voor volwassenen, is geen speelterrein. Het valt onder de toepassing van het koninklijk besluit houdende reglementering van de organisatie van actieve ontspanningsevenementen.

5.16. Zijn honden toegelaten op een speelterrein?

Honden (en andere huisdieren) kunnen worden toegelaten op een speelterrein. Er mag evenwel geen verwarring mogelijk zijn tussen een zandbak en een hondentoilet.

6. De uitbater

6.1. Wie is de uitbater?

De uitbater is diegene die het terrein rechtstreeks aanbiedt aan de gebruikers. Hij is verantwoordelijk voor het veilig maken van het terrein en hij moet er tevens voor zorgen dat zijn speelterrein voldoet aan de wetgeving.

Als speelterreinuitbaters worden dus beschouwd de verantwoordelijke, de beheerder, de uitbater, de directeur of de gerant van:

- een taverne, café, restaurant (horeca) met speeltoestellen;
- recreatieverblijven;
- winkelketens (ballenbad);
- indoorspeeltuinen;
- scholen;
- gemeentelijke speelterreinen;
- kinderdagverblijven;
- initiatieven voor buitenschoolse opvang;
- campings;
- jeugdclubs;
- sportclubs;
- speelpleinwerking;
- hotels;
- zwembaden met spelinfrastructuur;
- ...

6.2. Moet de uitbater ook de kosten op zich nemen voor het laten veilig maken van het speelterrein?

Indien de uitbater tevens de eigenaar is dan moet hij inderdaad zelf de kosten dragen van het veilig maken van zijn speelterrein.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

In het geval de uitbater geen eigenaar is dan is het contract tussen de eigenaar en de uitbater bepalend.

7. Verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid

7.1. Wat is het verschil tussen verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid?

De uitbater is verantwoordelijk voor het veilig maken van zijn speelterrein. Indien er toch ongevallen gebeuren, wordt er nagekeken wie daarvoor aansprakelijk is. Dit wordt geregeld door het Burgerlijk wetboek (BW) artikel 1382 en volgende.

Artikel 1382 van BW: "Elke daad van de mens, waardoor aan een ander schade wordt veroorzaakt, verplicht degene door wiens schuld de schade is ontstaan, deze te vergoeden."

7.2. Wie is verantwoordelijk voor speeltoestellen?

Op het ogenblik van de verkoop is de verkoper (fabrikant of importeur) verantwoordelijk voor de veiligheid van het toestel, zowel voor het ontwerp als de fabricage ervan. Tijdens het gebruik van de toestellen is de uitbater verantwoordelijk voor de veiligheid.

Artikel van de wet van 25 februari 1991 betreffende de aansprakelijkheid van producten met gebreken: "De producent is aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door een gebrek in zijn product."

7.3. Is de uitbater vrijgesteld van zijn verantwoordelijkheid als hij inspecties uitbesteedt?

Het besluit bepaalt dat degene die het speeltoestel aanbiedt, dus de uitbater, verantwoordelijk is voor de veiligheid. De uitbater is dus verantwoordelijk voor het (laten) uitvoeren van inspecties. De eventuele aansprakelijkheid zal achteraf worden bepaald op basis van artikel 1382 van het Burgerlijk wetboek. Dit wil zeggen dat het eventueel verhalen van de schadevergoeding op de instantie die de controle uitvoerde, wordt geregeld via het burgerlijk wetboek artikel 1382 en volgende.

Er zijn drie voorwaarden om aansprakelijk gesteld te kunnen worden, namelijk :

- de schade moet bewezen zijn;
- de fout van diegene die de schade heeft toegebracht moet bewezen zijn;
- en er moet een oorzakelijk verband bestaan tussen die schade en de fout.

7.4. Hoe kan de uitbater bewijzen dat hij al het mogelijke gedaan heeft voor een veilig speelterrein?

De uitbater moet een correcte administratie bijhouden. Alle gegevens over de risicoanalyse, preventiemaatregelen, inspecties en onderhoud moeten erin vermeld zijn. Daaruit zal blijken dat de uitbater al het mogelijke heeft gedaan voor een veilig speelterrein.

7.5. In welke mate zijn de uitbater en fabrikant aansprakelijk voor ongevallen die zich voordoen met een speeltoestel?

Een benadeelde kan een burgerrechtelijke procedure instellen. Daarbij kunnen zowel de uitbater als de fabrikant aansprakelijk gesteld worden. Het ligt voor de hand dat bij het gerechtelijk onderzoek getoetst wordt of de uitbater en/of de fabrikant zich aan de bestaande regelgeving heeft gehouden.

7.6. Verplicht het Koninklijk Besluit (KB uitbating) een verzekering?

Het KB voorziet geen verplichte verzekering, maar een verzekering wordt wel sterk aangeraden.

7.7. De schoolspeelplaats met speeltoestellen wordt verhuurd aan jeugdwerking of een socio-culturele vereniging. Wie is dan de uitbater?

Beide partijen moeten goede afspraken maken over het nazicht, onderhoud, melden van gebreken enz. Deze afspraken kunnen in een contract worden vastgelegd. De uitbater is diegene die het speelterrein rechtstreeks aanbiedt aan de gebruikers. De uitbater kan verschillen afhankelijk van het contract en de periode van huren. De beide partijen moeten hier duidelijk stellen wie de uitbater is.

7.8. Waar ligt de verantwoordelijkheid bij een uitleendienst van speeltoestellen?

De uitleendienst is verantwoordelijk voor de veiligheid van de speeltoestellen. De uitlener is verantwoordelijk voor de veiligheid tijdens het gebruik van de toestellen.

7.9. Wat is voorzienbaar gebruik?

Denk aan uw eigen kindertijd of KIJK naar de spelende kinderen.

Voorzienbaar gebruik is NIET hetzelfde als het door volwassenen als normaal ingeschat gebruik zoals zitten op een schommel en glijden op een glijbaan.

Voorzienbaar gebruik is WEL het gebruik dat kinderen er dikwijls normalerwijze van maken. Rechtstaan op een schommel en omhoog klimmen langs een glijbaan zijn voorbeelden van voorzienbaar gebruik.

8. Bordjes

8.1. Wat zijn de verschillende bordjes op een speelterrein?

Er zijn 3 soorten bordjes mogelijk op speelterreinen:

- bordjes met naam en adres van de uitbater;
- de alfanumerieke identificatie van de speeltoestellen;
- bordjes met reglementen, algemeen advies en informatie.

Een bord met "gebruik op eigen risico" of iets dergelijks is NIET toegestaan.

8.2. Wat is een alfanumerieke identificatie?

Ieder toestel is voorzien van een identificatie onder de vorm van letters en/of cijfers. Zoals:

- 1,2,3,4,5 of A,B,C,D;
- of S1,S2,S3,G1,G2;
- of iets dergelijks.

8.3. Welke bordjes zijn verplicht?

De uitbater moet op zijn terrein een bordje zetten met zijn coördinaten erop (naam en adres). Dit wordt het aanspreekpunt voor de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie en de ouders. Indien de uitbater geen eigenaar is, dan moet de uitbater er toch zijn coördinaten opzetten. Elk speeltoestel moet voorzien zijn van een bordje met een alfanumerieke identificatie.

8.4. Mag of moet de uitbater zijn telefoonnummer op het bordje zetten?

Het plaatsen van een telefoonnummer op het identificatiebord is nuttig, maar niet verplicht. De uitbater kan ook een e-mail adres vermelden, maar ook dat is niet verplicht. Het is wel nuttig voor een vlotte en directe communicatie.

8.5. Kan de uitbater op zijn speelterrein koordjes aan kleding verbieden?

Ja, dat mag. Het zal de uitbater wel een vals gevoel van veiligheid geven omdat niet alle ongevallen met koordjes gebeuren. Maar het blijft een goed idee om de gebruikers van het speelterrein erop te wijzen dat koordjes ergens kunnen blijven hangen.

8.6. Waar staat het bordje van de uitbater in een school of bij onthaalmoeders?

Een speelterrein moet volgens de wetgeving voorzien zijn van een bordje dat duidelijk de uitbater identificeert. Dit bordje hoeft echter niet exclusief voor het terrein te zijn. Bij een school kan een bord aan de ingang van de school met de naam van de school volstaan, bij een onthaalmoeder de naam op de bel. Het is belangrijk dat het wel degelijk om de uitbater gaat én dat er geen verwarring kan ontstaan over wie het speelterrein nu uitbaat.

8.7. In welke taal moet een tekst geschreven zijn?

In de taal van de regio waar de dienst geleverd wordt.

Er mogen meer talen op het bordje staan. Zo kan het nuttig zijn om in sommige buurten de gegevens ook in het Engels of Arabisch op de bordjes te plaatsen. Het gebruik van pictogrammen kan ook nuttig zijn.

8.8. Mogen er nog bordjes staan zoals "het bestuur is niet verantwoordelijk voor gebeurlijke ongevallen"?

Neen, dit is niet toegestaan.

8.9. Ontslaan waarschuwborden de uitbater van zijn verantwoordelijkheid en/of aansprakelijkheid?

De schriftelijke waarschuwing "spelen enkel toegestaan onder begeleiding" of woorden van soortgelijke strekking ontslaan de uitbater in geen geval van zijn verantwoordelijkheid om een veilige dienst aan te bieden. Algemeen moet de efficiëntie van een schriftelijke waarschuwing als preventiemaatregel beoordeeld worden in de risicoanalyse, in samenhang met terreingebonden elementen. Wat de aansprakelijkheid betreft geldt in dit geval en in andere gevallen, dat de bevoegde rechtbanken een geheel van feiten beoordelen. Het is nuttig dat controleinstellingen de uitbaters op deze elementen wijzen.

Wellicht ten overvloede wordt hier herinnerd aan het verbod op het plaatsen van borden met de vermelding "gebruik op eigen risico" of mededelingen van soortgelijke strekking.

9. Logboek

9.1. Moet de uitbater een administratie bijhouden?

Ja, de uitbater moet op de één of de andere manier kunnen aantonen dat hij verscheidene stappen heeft ondernomen om het speelterrein en de toestellen veilig te maken en te houden.

9.2. Is een logboek verplicht?

Het bijhouden van een logboek is niet verplicht. Om te voldoen aan het veiligheidsniveau van de norm met betrekking tot onderhoud is één of andere vorm van logboek echter bijna onontbeerlijk. Het logboek hoeft niet noodzakelijk op papier, andere informatiedragers kunnen ook gebruikt worden.

Simpele logboeken worden dikwijls samen met de speeltoestellen geleverd. De leverancier kan soms ook een volledig logboek voorstellen.

10. Meldingsplicht

10.1. Op welke manier moet de uitbater de meldingsplicht vervullen?

De uitbater moet zo snel mogelijk een ernstig ongeval of incident melden bij het Centraal Meldpunt van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie. Hoe hij dat doet is minder belangrijk: per telefoon, per fax, per e-mail, persoonlijk,... Een meldingsformulier is beschikbaar op de website van de FOD Economie: <http://economie.fgov.be/veiligheid> => Veiligheid van speelterreinen en speeltoestellen.

Indien de uitbater verzaakt aan de meldingsplicht kan hij worden gesanctioneerd.

Minimumgegevens zijn:

- naam van melder, uitbater, contactpersoon;
  - plaats van het speelterrein;
  - tijdstip van het incident of ongeval;
  - materiele schade, gewonden, doden?;
  - beknopte beschrijving: betrokken toestel, ...
-

10.2. Wie kan melden?

Iedereen: ouders, begeleiders, kinderen, EHBO-post,...

10.3. Wie moet melden?

De uitbater moet steeds melden dat er op zijn speelterrein een ongeval is gebeurd of dat er een situatie zich heeft voorgedaan waarbij een ernstig ongeval had kunnen gebeuren.

Op grote speelterreinen moet de uitbater ervoor zorgen dat hij op de hoogte is van ongevallen. Als hier een EHBO-post aanwezig is, kunnen zij de uitbater op de hoogte brengen.

10.4. Wat moet de uitbater melden, wat niet?

Gebruik hiervoor het gezond verstand. Als de gekwetste naar de dokter of naar het ziekenhuis moet of als er een journalist langs komt voor het ongeval, dan moet de uitbater het ongeval zeker melden.

10.5. Wat is het nut/doel van de meldingsplicht?

De bedoeling van de meldingsplicht is in de eerste plaats NIET om te sanctioneren (strafrechtelijk of burgerrechtelijk). De bedoeling is dat de overheid een beter zicht krijgt op de soorten ongevallen. Eventueel wordt dus een onderzoek ingesteld naar de oorzaken.

Als blijkt dat bepaalde oorzaken regelmatig terugkeren of dat bepaalde toestellen specifieke fundamentele veiligheidsfouten vertonen, dan kan er worden ingegrepen. Voorbeelden zijn een specifieke reglementering en informeren van de uitbaters met dergelijke speeltoestellen.

11. Keuring van de toestellen

11.1. Is een verklaring van overeenstemming met de norm noodzakelijk?

De fabrikanten zijn vrij om hun toestellen al dan niet volgens de norm te maken en te verklaren dat ze eraan voldoen.

Het is een pluspunt voor de koper indien een toestel vergezeld is van een verklaring van de fabrikant dat het speeltoestel voldoet aan de normen of, meer algemeen, aan de veiligheidsvereisten van het KB speeltoestel. Dit is echter niet verplicht.

Een CE-markering kan NIET gelden als een verklaring van overeenstemming met Europese veiligheidsnormen voor speeltoestellen.

11.2. Wat doe je met toestellen die goedgekeurd zijn volgens een oude norm?

Er zijn nog toestellen die werden goedgekeurd via bijvoorbeeld DIN (Duitsland), AFNOR (Frankrijk) of BSI (Verenigd Koninkrijk) normen. De huidige normen wijken af van de vroegere. Het Koninklijk Besluit legt echter een bepaald niveau op.

Toestellen die voldoen aan (oudere) DIN of AFNOR normen zijn niet noodzakelijk onveilig. Per punt dient de afwijking van de oude normen ten opzichte van de nieuwe normen te worden beschouwd (risicoanalyse).

11.3. Wat staat er in de handleiding van een speeltoestel?

Een fabrikant is verplicht om de consument op de hoogte te stellen van gevaren die niet onmiddellijk in te schatten zijn. Dit houdt in dat gegevens zoals valhoogte, benodigde schokdempende eigenschappen van de ondergrond, speciale onderhoudsnoodzakelijkheden en dergelijke dienen te worden vermeld in de handleiding van de fabrikant.

11.4. Mogen speeltoestellen een CE-markering dragen?

Speeltoestellen met een CE markering vallen onder het KB speelgoed en zijn bestemd voor privé gebruik.

Speeltoestellen met een CE markering mogen worden gebruikt op een speelterrein als er kan worden aangetoond dat dit product ook veilig is voor collectief gebruik, met andere woorden als het product ook voldoet aan de eisen van het KB van 28 maart 2001 betreffende de veiligheid van speeltoestellen en van het KB van 28 maart 2001 betreffende de uitbating van speelterreinen.

11.5. Kunnen onthaalmoeders of kinderdagverblijven speeltoestellen met een CE-markering plaatsen?

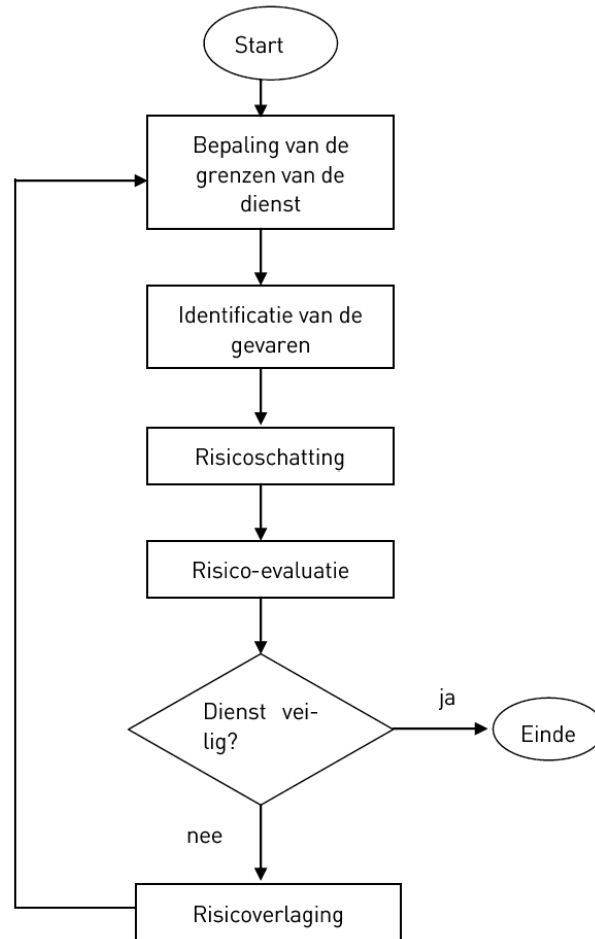
Ja, dat is mogelijk als het een veilig speeltoestel is volgens de wetgeving. Speeltoestellen met een CE-markering worden verkocht als speelgoed en zijn bestemd voor huishoudelijk gebruik en niet voor collectief gebruik. De uitbater moet in dit geval deze speeltoestellen opnemen in de risicoanalyse. Hiermee moet kunnen aangetoond worden dat deze speeltoestellen met de nodige preventiemaatregelen (toezicht, het toestel verankeren, ...) voldoende veilig zijn om op het speelterrein te worden gebruikt.

11.6. Is een “indienststellingskeuring” verplicht?

Neen. De term “indienststellingskeuring” is noch in het KB Speeltoestellen, noch in de normenreeks EN 1176 gedefinieerd. Volgens de Belgische reglementering moet de uitbater bij de opening of bij een significante wijziging van het speelterrein beschikken over risicoanalyses voor de toestellen en het terrein. Hij kan deze analyses zelf produceren of ze geheel of gedeeltelijk uitbesteden.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Figuur 2: Schema van de opeenvolgende stappen bij een risicoanalyse Speelterrinen en speeltoestellen

Om de kosten van extern advies te drukken, blijken veel uitbaters slechts de identificatie van de risico's uit te besteden. Dit is geoorloofd, op voorwaarde dat de uitbater op basis van de evaluatie van deze risico's vervolgens zelf preventiemaatregelen formuleert, uitvoert en evalueert. Het verdient aanbeveling dat de uitbater en zijn dienstverlener op voorhand gedetailleerde afspraken maken over de inhoud van de gewenste dienst.

12. Overheid – keuringsinstellingen

12.1. Worden er preventieve toezichtacties uitgevoerd door de overheid?

Ja, er kunnen onaangekondigde bezoeken plaatsvinden.

12.2. Hoe groot is de kans op een bezoek van een inspecteur?

Er zijn een aantal inspecteurs en diensten speciaal voor de inspectie. Maar eigenlijk zijn er miljoenen inspecteurs. Iedere gebruiker, ouder of medewerker kan steeds melden dat een bepaald speelterrein gevaarlijk lijkt. Hier wordt steeds gevolg aan gegeven.

12.3. Kunnen er straffen worden gegeven?

Er bestaat een wettelijk kader voor straffen. De bevoegdheden voor inspecteurs en straffen worden geregeld door de bepalingen van het Wetboek economisch recht, boek XV "Rechts-handhaving". Ze staan niet expliciet in de KB's.

12.4. Wordt er na elke melding een bezoek gebracht door een inspecteur?

Ja, de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie moet na elke melding een inspectie uitvoeren op het betrokken speelterrein.

12.5. Kan een bezoek aangevraagd worden door een ouder?

Ja, wanneer er ook een klacht of een melding wordt gedaan. Een bezoek gebeurt bij een vermoeden van onveiligheid.

12.6. Zijn er "erkende" instellingen voor het keuren van speel-terreinen?

Neen, er bestaan geen erkende instellingen voor speelterreinen en speeltoestellen. Een instelling mag dus geen publiciteit maken met "erkende" instelling voor het keuren van speel-terreinen.

12.7. Wat is een geaccrediteerde instelling?

Een accreditatie is een attest uitgegeven door een accreditatie-instelling, zoals BELAC in België, met betrekking tot een instelling die de conformiteit evalueert, zoals een keuringsinstelling.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Dit attest wordt toegekend na een grondige audit van de instelling voor conformiteitsbeoordeling gebaseerd op internationaal erkende eisen. Het betekent het formele bewijs dat de betrokken instelling competent is voor het uitvoeren van specifieke opdrachten voor de conformiteitsbeoordeling. Het houdt in dat een instelling een bepaald kwaliteitsniveau kan garanderen.

Een accreditatie kan in principe voor om het even welke dienstverlening gebeuren dus ook voor het controleren van speelterreinen. Bij twijfel contacteert de uitbater het secretariaat van BELAC om te vragen of de instelling geaccrediteerd is en waarvoor precies.

De uitbater is NIET verplicht om gebruik te maken van dergelijke instellingen.

12.8. Mogen buitenlandse keuringsinstellingen in België speel- terreinen controleren?

Dit is toegelaten want vakbekwaamheid en kennis zijn belangrijk, de nationaliteit niet.

Ook keuringsorganismen uit andere landen van de Europese Unie kunnen geaccrediteerd zijn (dit is op basis van Europese regelgeving). Vraag wel aan het organisme om exact te omschrijven waarvoor ze geaccrediteerd zijn. Laat ook door het organisme exact omschrijven wat er gekeurd wordt!

13. Ondergrond

13.1. Wat is de bedoeling van een valdempende ondergrond?

Als kinderen vallen, kan het dat ze een enkel verstuiken of zelfs een arm breken maar men moet voorkomen dat ze hun nek breken of een ernstig hersenletsel oplopen. Hoe hoger het toestel, hoe dieper kinderen kunnen vallen en hoe “zachter” de ondergrond moet zijn om de schok op te vangen. Hieruit volgt dat in bepaalde gevallen de ondergrond grote valdempende eigenschappen moet hebben.

13.2. Wat is het uitgangspunt voor een valdempende ondergrond?

Tot 60 cm is geen speciale ondergrond nodig. De uitbater vermijdt best zo veel mogelijk asfalt en beton. Tot 1,50 meter valhoogte is een gezonde grasmat een goede ondergrond.

13.3. Wat is de HIC-waarde?

HIC staat voor Head Injury Criterium. Hoe harder de ondergrond hoe meer kans er is op ernstige hoofdletsels. Daarom is het belangrijk om te weten hoe hard de grond is onder de speeltoestellen.

Op het speelterrein kan dit gemeten worden met een speciaal meettoestel. Dit meet de kans op een hersenletsel en de kans op nekbleedures. Het gaat ervan uit dat een kind zijn nek waarschijnlijk niet breekt of geen hersenletsels heeft als het van een speeltoestel valt, waar de HIC-waarde voor de ondergrond kleiner is dan 1000.

De HIC-waarde is verschillend voor elke ondergrond. Bij natuurlijk bodemmateriaal kan de HIC-waarde veranderen afhankelijk van het weer, de temperatuur, de intensiteit van het gebruik,... Voor kunststof moet de fabrikant de HIC-waarde meegeven bij het toestel.

13.4. Moet er onder alle schommels zand liggen?

Neen. De ondergrond moet aangepast worden aan de vrije valhoogte en schokdempend zijn. Ook andere schokdempende ondergrond mag worden gebruikt mits aangepast aan de vrije valhoogte.

13.5. Wat zijn de voor- en nadelen van rubbertegels?

Voordelen:

- relatief weinig en makkelijk onderhoud;
- minder kans op kneuzingen bij het vallen.

Nadelen:

- stroef als men erop wil remmen met als gevolg overbelasting van gewrichten;
- kan brandwonden veroorzaken als kinderen erop vallen of glijden;
- scherpe voorwerpen op deze tegels worden bij het vallen in het lichaam gedrukt en niet in de grond.

13.6. Mag een rubberen ringmat onder een schommel worden gelegd om het uitslijten van de ondergrond tegen te gaan?

In principe kan je elk soort materiaal gebruiken, mits er voldoende valdemping en voldoende onderhoud van de valgrond is. Combinaties moeten altijd worden getest! In combinatie met overige bodemmateriële kan een rubberen ringmat een grotere valdemping bieden, en uitslijting tegengaan.

13.7. Welke valdempende eigenschappen heeft een van nature aanwezig zijnde zandbodem?

Voor het antwoord op deze vraag is de informatieve tabel in EN 1176-1 richtinggevend. Er moet benadrukt worden dat deze tabel vermoedens opgeeft betreffende relatief homogene natuurlijke ondergronden, zonder significante aanwezigheid van stenen, hout enz. Enkel een HIC-test kan uitsluitel bieden (zie vraag 13.3).

Bijkomende opmerking: Bij natuurlijke bodems is er voorzien om maatregelen te nemen bij extreme situaties (bvb. lange droogte, vorst, ...). Dit is in vele gevallen niet realistisch, maar er mag zeker niet van uitgegaan worden dat er niets moet aan gedaan worden (principe van de goede huisvader). Toch zijn er grenzen: er kan niet altijd opgetreden worden, anders moet er overal een rubberen ondergrond worden gelegd. Het zijn uiteindelijk de uitbaters die hun verantwoordelijkheid moeten opnemen.

13.8. Creëert de aanwezigheid van schimmels en zwammen tussen valdempende houtsnippers steeds een onveilige situatie?

Neen. Schimmels en zwammen in houtsnippers vormen niet automatisch een risico. De schimmels en zwammen kunnen echter de valdempende eigenschap van houtsnippers verminderen.